

Mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora „Otoci u EU-u: od strukturnih nedostataka do uključivih teritorija”**(razmatračko mišljenje)**

(2017/C 209/02)

Izvjestitelj: **Stefano MALLIA**

Zahtjev za savjetovanje:	razmatračko mišljenje (malteško predsjedništvo), 16.9.2016.
Pravni temelj:	članak 304. Ugovora o funkcioniranju Europske unije
Nadležna stručna skupina:	Stručna skupina za ekonomsku i monetarnu uniju te ekonomsku i socijalnu koheziju
Datum usvajanja u Stručnoj skupini:	8.3.2017.
Datum usvajanja na plenarnom zasjedanju:	29.3.2017.
Plenarno zasjedanje br.:	524
Rezultat glasovanja (za/protiv/suzdržani):	163/1/3

1. Zaključci i preporuke

1.1. EU treba uložiti veće napore u prepoznavanje jedinstvenih izazova s kojima se otoci suočavaju. Takvi se izazovi ne mogu riješiti isključivo kohezijskom politikom.

1.2. Otoci su izloženi brojnim strukturnim nedostacima koji često dovode do teških uvjeta poslovanja. EGSO je duboko uvjeren da ključna područja politika kao što su jedinstveno tržište, politika tržišnog natjecanja, prometna politika, politika ruralnog razvoja i ribarstvena politika, kao i inicijative i programe EU-a kojima se podupiru obrazovanje, osposobljavanje te politike za mlade i sport, treba primijeniti s više fleksibilnosti u pogledu otočnih gospodarstava.

1.3. EGSO smatra da je potrebno preispitati kriterije koje Eurostat upotrebljava pri definiranju otočnih područja i upotrebljavati prikladnije kriterije (vidjeti točke 2.4. – 2.6.).

1.4. Osobama s invaliditetom i općenito svim osobama s teškoćama potrebno je pružiti posebnu pozornost jer su one češće od ostalih izložene utjecajima problema s kojima se otoci suočavaju.

1.5. EGSO smatra da je od ključne važnosti da se svi napori koji se poduzimaju kako bi se pomoglo otocima ponajprije usmjere na omogućavanje pristupa javnim uslugama, promicanje održivog rasta te poticanje pune zaposlenosti, konkurentnosti i kohezije na europskim otocima.

1.6. Otoci i otočna područja često pružaju jedinstvenu priliku za primjenu rješenja zasnovanih na čistoj energiji. EGSO podržava sve napore Europske komisije u ovom pogledu, posebice potpuni prelazak na rješenja zasnovana na čistoj energiji.

1.7. EGSO podržava poziv Europskog parlamenta Komisiji da provede dubinsku studiju o dodatnim troškovima kojima su izloženi europski otoci.

1.8. EGSO poziva Komisiju i Vijeće da sva otočna područja ili otočne države članice smatraju područjima koja u okviru kohezijske politike za razdoblje nakon 2020. godine imaju pravo na financiranje infrastrukture. S obzirom na to, sva sredstva za razdoblje 2014. – 2020. namijenjena ublažavanju specifičnih ograničenja kojima su izloženi otoci moraju podlijegati *ex post* ocjeni učinkovitosti.

1.9. EGSO poziva Komisiju da donese prikladniji zakonodavni okvir u vezi s primjenom državnih potpora u otočnim područjima i isključivo otočnim državama članicama.

1.10. EGSO poziva Komisiju da pojača koordinaciju putem Međusektorske skupine za teritorijalni razvoj i razvoj gradova te da ocjenu teritorijalnog učinka upotrijebi kao instrument za reviziju ključnog zakonodavstva kako bi utvrdila gdje se mogu ugraditi odredbe o inzularnosti.

2. Inzularnost i Europa: opći pregled

Područje primjene

2.1. Na otocima u Europi živi više od 21 milijun ljudi. Oni čine otprilike 4 % ukupnog stanovništva 28 država članica EU-a. Kad bismo zbrojili sve stanovništvo svih otoka u EU-u (s izuzetkom otočnih država – Velike Britanije, Irske, Cipra i Malte) dobili bismo 11. državu Europe po broju stanovnika ⁽¹⁾. Potrebno je hitno usvojiti integrirani okvir politike za rješavanje pitanja gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije s kojima se suočavaju europski otoci.

2.2. EU treba prepoznati jedinstvene izazove s kojima se otoci suočavaju. U tom smislu treba poduzeti korake na razini EU-a i nacionalnoj razini kako bi se maksimalno povećao potencijal otoka u EU-u.

2.3. Cilj je ovog mišljenja ponovno pokrenuti raspravu na razini EU-a o vrednovanju inzularnosti u europskim politikama, pri čemu se treba usmjeriti na kohezijsku politiku u razdoblju nakon 2020. i poticati pristup odozdo prema gore koji se temelji na konkretnijem sudjelovanju civilnog društva i socijalnih partnera u postupku donošenja odluka kako bi se osmislile politike i programi zasnovani na stvarnim potrebama ljudi. Partnerstvo i višerazinsko upravljanje predviđeno Uredbom o zajedničkim odredbama ⁽²⁾ mora se nastaviti jačati u razdoblju nakon 2020.

2.3.1. Cilj je ovog mišljenja također predstaviti niz odgovarajućih preporuka politika koje će sadržavati koncept „uključivih otoka” i time u praksi provesti načela „učinkovitosti” i „pravednosti” kao stupova za poticanje konkurentnosti i socijalne kohezije svih otoka u Europi:

— „Učinkovitost” – omogućiti svim otocima da se u potpunosti razviju,

— „Pravednost” – omogućiti svim građanima pristup mogućnostima i uslugama bez obzira na teritorijalni kontekst u kojem žive.

Definicija otoka i inzularnosti

2.4. Prema definiciji Eurostata ⁽³⁾, otokom se smatra svako područje koje ispunjava sljedećih pet kriterija: 1) ima površinu od najmanje jednog četvornog kilometra; 2) nalazi se više od jednog kilometra od kopna; 3) na njemu trajno prebiva barem 50 osoba; 4) nema čvrstu vezu s kopnom; 5) na njemu se ne nalazi glavni grad države članice EU-a.

2.5. Europski otoci mogu se svrstati i prema geografskim aspektima, klasifikaciji NUTS (statistička nomenklatura teritorijalnih jedinica) i veličini.

2.6. Inzularnost se određuje prema trima kriterijima: 1) maloj površini, 2) udaljenosti i 3) ranjivosti ⁽⁴⁾.

2.7. Pristup EU-a otocima dobio je na značaju priključenjem dviju malih otočnih država, Cipra i Malte, državama članicama EU-a.

2.7.1. Tijekom 2008. u Zelenoj knjizi o teritorijalnoj koheziji ⁽⁵⁾ predložena je definicija teritorijalne kohezije kao „načina pretvaranja raznolikosti u sredstvo koje pridonosi održivom razvoju čitave Europske unije”. Iz ove se perspektive inzularnost može smatrati sredstvom i izvorom potencijalnog razvoja.

⁽¹⁾ <https://europeansmallislands.com/2017/02/11/the-11th-nation/>

⁽²⁾ Članak 5. Uredbe (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013.

⁽³⁾ *Portrait of Islands* (Slika otokâ), Europska komisija, Eurostat, 1994.

⁽⁴⁾ *Insularity and economic development: a survey* (Inzularnost i gospodarski razvoj: istraživanje), Manuela Deidda, CRENOS, 2014.

⁽⁵⁾ Europska komisija, COM(2008) 616 final – Bruxelles, 6. listopada 2008.

2.8. „Kohezijska politika EU-a za razdoblje 2014. – 2020.” pruža temelj za prilagođavanje programa EU-a potrebama područja u nepovoljnom položaju kao što su otoci, posebno u pogledu ključnih teritorijalnih izazova utvrđenih u „Zajedničkom strateškom okviru”. Novi instrumenti podrške strategijama integriranog teritorijalnog razvoja uvedeni za razdoblje 2014. – 2020., kao što su integrirano teritorijalno ulaganje i lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, moraju se u okviru priprema za kohezijsku politiku nakon 2020. ponovo analizirati iz otočne perspektive.

2.9. Uzimajući u obzir Mišljenje EGSO-a „Specifični problemi s kojima se susreću otoci” i „Pametni otoci”⁽⁶⁾ te nakon preispitivanja strategije Europa 2020⁽⁷⁾, sredinom provedbenog razdoblja jasno je da, kad se radi o otocima, fondovi kohezijske politike nisu bili onoliko uspješni koliko se očekivalo. Očito je da je potrebno ponovno sagledati situaciju.

2.10. U siječnju 2016. Europski parlament je Rezolucijom o posebnoj situaciji otoka⁽⁸⁾ postavio temelj za preispitivanje postojećih politika EU-a.

3. Glavni problemi europskih otoka

3.1. Prema zaključcima studije ESPON-a „Euroislands”⁽⁹⁾, prije analize problema s kojima se europski otoci suočavaju korisno je dati kratak opis „prednosti i slabosti” i „mogućnosti i opasnosti” kako bi se izazovi s kojima će se otoci suočiti tijekom sljedećih godina bolje stavili u odgovarajući kontekst.

3.1.1. Kad je riječ o „prednostima”, kvaliteta života, visoka gustoća prirodnog i kulturnog kapitala i snažni kulturni identitet predstavljaju značajne poluge koje je potrebno upotrijebiti za stvaranje novog bogatstva i radnih mjesta na otocima.

3.1.2. U pogledu „slabosti”, inzularnost izravno i trajno utječe na neke od najvažnijih parametara privlačnosti otoka, kao što su pristupačnost, usluge od javnog interesa, privatne usluge i mreže, ekonomija razmjera i ustroj tržišta.

3.1.3. „Mogućnosti” se odnose na zahtjeve u pogledu kvalitete života, kvalitetne i sigurne hrane, turizma od posebnog interesa i stambenih usluge. Ove je čimbenike potrebno iskoristiti i pretvoriti u prednosti u cilju suočavanja s glavnim nepovoljnim uvjetima inzularnosti u pogledu veličine, udaljenosti i ranjivosti.

3.1.4. „Opasnosti” se utvrđuju s obzirom na klimatske promjene, globalizaciju, gospodarske krize, rastuće cijene energije, nestašice vode, degradaciju tla i izumiranje ribljeg fonda.

3.2. Iako problemi s kojima se suočavaju europski otoci dovode do vrlo različitih posljedica ovisno o posebnim čimbenicima⁽¹⁰⁾, mogu se svrstati u tri glavne skupine: 1. otočno gospodarstvo, 2. socijalna jednakost i 3. očuvanje okoliša.

3.3. **Otočna gospodarstva** – prosječni BDP po stanovniku na otocima niži je od prosjeka 28 država članica EU-a⁽¹¹⁾. Općenito je proces gospodarske konvergencije sporiji nego u ostalim područjima EU-a. Na mnogim otocima razinu BDP-a i zapošljavanja održavaju turizam i veliki javni sektor, što upućuje na nisku konkurentnost gospodarstva.

3.3.1. Visoki troškovi prijevoza i nepostojanje veza s drugim područjima predstavljaju velik problem za otočna područja. Takav problem treba prepoznati i pristupiti mu na fleksibilan način koji će otočnim gospodarstvima omogućiti da se održe i napreduju. Iako pravni okvir Uredbe (EEZ) br. 3577/92 državama članicama dozvoljava organiziranje javnih usluga radi osiguravanja redovne povezanosti s otočnim područjima, potrebno je ispitati stvarni učinak te mjere.

3.3.2. Još jedan aspekt koji nepovoljno utječe na konkurentnost pojedinih otočnih gospodarstava su „monokulturna gospodarstva”. To znači da se određena otočna gospodarstva specijaliziraju za samo jedan ili nekoliko gospodarskih sektora (npr. turizam) ili su im gospodarske djelatnosti ograničene zbog nedovoljne veličine.

⁽⁶⁾ SL C 181, 21.6.2012., str. 7., SL C 268, 14.8.2015., str. 8., <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.ten-opinions&itemCode=40697>

⁽⁷⁾ Vidjeti mišljenje EGSO-a „Provjera napretka strategije Europa 2020.” (SL C 12, 15.1.2015., str. 105.).

⁽⁸⁾ Europski parlament – Strasbourg 4. veljače 2016.

⁽⁹⁾ *The Development of the Islands – European Islands and Cohesion Policy* (Razvoj otoka – europski otoci i europska kohezijska politika) (EUROISLANDS), europski program ESPON 2013.

⁽¹⁰⁾ Geografski položaj, blizina ili udaljenost od kopna ili gospodarskih središta, klima, privlačnost za turiste, broj stanovnika, izgledi za poljoprivredu i ribarstvo ili ukupna razina razvoja.

⁽¹¹⁾ Statistika Eurostata – podaci iz ožujka 2016.

3.3.3. EGSO podržava poziv Europskog parlamenta da Komisija pokrene dubinsku studiju/analizu o dodatnim troškovima kojima su europski otoci izloženi u pogledu sustava za prijevoz ljudi i roba, opskrbe energijom i pristupa tržištima, posebice u slučaju malih i srednjih poduzeća.

3.4. **Socijalna jednakost** – u prošlom se desetljeću socijalna jednakost na europskim otocima temeljito izmijenjena zbog niza unutarnjih i vanjskih čimbenika kao što su prijevoz, gospodarske promjene, promjene u načinu života, kulturama i težnjama. Gospodarska kriza imala je nepovoljan učinak na čimbenike socijalne jednakosti.

3.4.1. Demografski pad utječe na najnerazvijenije otoke koji se češće suočavaju sa sve starijim stanovništvom.

3.4.2. U nekim je otočnim sustavima (npr. sredozemnim otocima) migracija izbjeglica utjecala na standarde socijalne jednakosti. Velik broj migranata nedavno je stigao na otočna područja te su katkad brojniji od lokalnog stanovništva, koje im ne može osigurati potrebnu podršku i pomoć. EGSO poziva Komisiju da nastavi jačati sinergije između Fonda za azil, migracije i integraciju (AMIF) i Europskih strukturnih i investicijskih fondova (fondovi ESI) te potiče države članice i regije na uporabu fondova ESI za podršku učinkovitim integracijskim politikama koje obuhvaćaju obrazovanje, zapošljavanje, stanovanje i nediskriminaciju.

3.4.3. U okviru europskih inicijativa i programa kojima se podupiru politike obrazovanja, osposobljavanja, mladih i sporta, kao što je Erasmus+, trebalo bi se voditi računa o izoliranom položaju otoka, kao i o djelomice prisutnom nedostatku stručnosti i znanja kako bi se osiguralo primjereno financiranje i funkcioniranje međunarodnih razmjena i interakcija.

3.4.4. Osobe s invaliditetom i, općenitije govoreći, sve osobe koje se nalaze u nepovoljnom položaju, više su od ostalih ljudi izložene posljedicama gore spomenutih problema. Sve politike EU-a trebale bi se ugledati na pozitivan primjer kohezijske politike koja od konačnih korisnika zahtijeva da projekte financirane iz fondova ESI učine dostupnima osobama u nepovoljnom položaju.

3.5. **Očuvanje okoliša** – europski otoci često se nalaze na područjima koja se smatraju jedinstvenima zbog svoje biološke raznolikosti.

3.5.1. Jedan od razloga za to visoka je fragmentacija staništa. Mnogi se otoci smatraju osobito bogatima u pogledu kopnene i morske biološke raznolikosti. To se općenito odražava u činjenici da većina otoka ima zaštićena područja.

3.5.2. Europski otoci imaju jedinstvene prirodne značajke, ali njihovi su ekosustavi krhki i vrlo podložni ljudskim i drugim vanjskim pritiscima. Osim toga, katkad su suočeni s ograničenim obradivim površinama, sušom, porastom razine mora i erozijom zemljišta.

3.5.3. Svi otoci suočeni su s više ili manje ozbiljnim problemima u pogledu onečišćenja mora (uzrokovano uglavnom djelatnostima izvan otoka), osobito s opasnostima onečišćenja plastikom, koje je učestalo u našim oceanima, kao i u pogledu dezertifikacije i pogoršanja stanja krajolika, oskudice svježe vode, ovisnosti o fosilnim gorivima, gospodarenja otpadom i otpadnim vodama.

4. Prema „uključivim otocima”: put prema promjeni

4.1. Put prema promjeni tih izazova podrazumijeva usklađivanje i poboljšanje ravnoteže između gospodarske, ekološke i socijalne održivosti primjenom cjelovitog pristupa u cilju provedbe načela „kvalitetnih otoka”, „zelenih otoka” i „otoka jednakih mogućnosti”.

„Kvalitetni otoci” – poboljšanje konkurentnosti, napretka i kohezije europskih otoka

4.2. EGSO smatra da je od ključne važnosti promicati održivi razvoj gospodarstva, okoliša i društva i poticati punu zaposlenost, inovacije, konkurentnost i koheziju europskih otoka jačanjem i diversifikacijom određenih gospodarskih djelatnosti u cilju poticanja uzajamne solidarnosti ne samo među otocima, već i između otoka i kopna.

4.2.1. Unatoč maloj površini i inzularnosti, otočni proizvodi koji se temelje na lokalnim resursima i znanjima mogu biti konkurentni. Nova znanja, inovacije i kvalificirana radna snaga preduvjet su za uspjeh takve strategije koja mora biti specijalizirana.

4.3. EGSO je duboko uvjeren da ključna područja politika kao što su jedinstveno tržište, politika tržišnog natjecanja, prometna politika, politika ruralnog razvoja i ribarstvena politika treba na otočna gospodarstva primijeniti s više fleksibilnosti. Za postizanje željenih ciljeva nije se dovoljno osloniti samo na kohezijske politike.

4.3.1. S obzirom na gore navedena područja politika, jedan od prioriteta koje treba uzeti u obzir pri poticanju „kvalitetnih otoka” odnosi se na korištenje „otvorenih i društvenih inovacija” u svrhu stvaranja novih radnih mjesta i poduzeća, čime otoci postaju privlačniji za život.

„Zeleni otoci” – osiguranje održivosti na europskim otocima

4.4. Od temeljne je važnosti da se države članice kroz upotrebu fondova ESI jače angažiraju na održivom upravljanju okolišem i njegovoj zaštiti, kao i na povećanju teritorijalnog kapitala otoka. Također je važno provesti strategije za smanjivanje uporabe resursa kao što su voda, zemljište i energija te za recikliranje otpada koji proizvode poduzeća i lokalno stanovništvo.

4.5. EGSO smatra da je kružno gospodarstvo prioritet za europske otoke. Razvoj modela kružnog gospodarstva za europske otoke pomoći će otočnim gospodarstvima da se zaštite od rizika opskrbe resursima i nestabilnih cijena robe.

4.6. Otoci i otočna područja često pružaju jedinstvenu priliku za primjenu rješenja zasnovanih na čistoj energiji. Europska komisija to je prepoznala i obećala podržati razvoj i usvajanje najboljih raspoloživih tehnologija na otocima i otočnim područjima EU-a, uključujući razmjenu dobrih praksi u pogledu financiranja i pravnih i regulatornih režima⁽¹²⁾. EGSO potiče Komisiju da se u to upusti zajedno s državama članicama i otočnim tijelima vlasti te joj nudi punu potporu u provedbi sveobuhvatnog pravnog okvira za pomoć europskim otocima da u cijelosti prijeđu na rješenja zasnovana na čistoj energiji.

„Otoci jednakih mogućnosti” – garancija pristupačnosti i povezivosti za sve stanovnike

4.7. EGSO podržava promociju teritorijalnog razvoja na temelju jednakog pristupa svih otočnih građana uslugama od općeg interesa, suradnje između otočnih i kopnenih sustava, bolje dostupnosti usluga, održive mobilnosti te unapređenje načina prijevoza i komunikacijske infrastrukture.

4.8. Od temeljne je važnosti promicati prekvalifikaciju i postupke cjeloživotnog učenja koji u najvećoj mjeri upotrebljavaju lokalno raspoložive ljudske resurse, osiguravaju jednake uvjete i mogućnosti za osobe s invaliditetom i potiču aktivno starenje kao lokalni strateški resurs. Također je bitno poticati mlade ljude koji žive na otocima da se više uključuju u programe EU-a namijenjene promicanju mobilnosti te da pohađaju obuke i tečajeva za stjecanje kvalifikacija kao što je Erasmus plus.

4.9. Izazovi s kojima će se otoci EU-a zasigurno suočiti idućih godina zahtijevat će, osim snažne političke podrške, veće sudjelovanje civilnog društva i socijalnih partnera u postupku osmišljavanja nove strategije za otoke, kao i poduzetnički sustav osnažen mjerama čiji je cilj povećati konkurentnost malih i srednjih poduzeća.

4.9.1. Zato javni i privatni gospodarski dionici, socijalni partneri i razni elementi organiziranog civilnog društva moraju putem *ad hoc* programa obuke, organizacijske podrške i tehničke pomoći steći znanja i vještine o EU-ovim politikama, programima i mogućnostima financiranja.

4.10. EGSO ističe da je digitalni kapacitet ključno sredstvo za kompenziranje problema povezanosti europskih otoka. Potrebno je više ulagati u informacijsku i komunikacijsku infrastrukturu i tehnologiju kako bi se osigurala dovoljna dostupnost javnih usluga i zadovoljile potrebe svih onih koji žive u otočnim područjima.

5. Posebne napomene i prijedlozi

5.1. EGSO smatra da je potrebno preispitati prikladnost kriterija koje Eurostat upotrebljava za definiranje otoka.

⁽¹²⁾ Komunikacija „Čista energija za sve Europljane”.

5.2. EGSO pozdravlja to što je zajednički strateški okvir za razdoblje 2014. – 2020. ⁽¹³⁾ od država članica zahtijevao da vode računa o geografskim i demografskim obilježjima i poduzimaju korake za rješavanje specifičnih teritorijalnih izazova svake pojedine regije kako bi oslobodile njihov razvojni potencijal i time im pomogle da na najučinkovitiji način ostvare pametan, održiv i uključiv rast. Za postizanje konkretnijih rezultata na ovom području mora se uložiti veći napor.

5.3. Glavni izazov u pružanju potpore konkurentnosti i koheziji europskih otoka sastoji se od povećanja njihove privlačnosti. Prema zaključcima studije „Euroislands” ⁽¹⁴⁾, u planiranju razvoja prema pametnom, održivom i uključivom rastu europskih otoka potrebno je uzeti u obzir dva glavna čimbenika: privlačnost za život i privlačnost za poslovanje.

5.4. Uzevši u obzir Rezoluciju Europskog parlamenta o „posebnoj situaciji otoka” i Rezoluciju Konferencije perifernih pomorskih regija (CRPM), EGSO utvrđuje put prema povećanju privlačnosti na sljedeći način:

- sva otočna područja ili isključivo otočne države članice smatrati manje razvijenim regijama u kohezijskoj politici za razdoblje nakon 2020. godine,
- definirati nove, prikladnije kriterije za „državnu potporu”,
- pokrenuti odjel za otoke u Glavnoj upravi za regionalnu i urbanu politiku, uz poseban program za otoke,
- po potrebi ugraditi odredbe o inzularnosti u sve ključne zakonodavne akte EU-a.

5.5. EGSO podržava OR-ov poziv da se u okviru kohezijske politike i drugih politika EU-a osigura intenzivnija i ciljanija podrška revitalizaciji lučkih gradova i područja, uključujući otoke, i da se istodobno iskoriste mogućnosti koje pružaju Teritorijalni program, Program za gradove, Povelja iz Leipziga i Amsterdamski pakt ⁽¹⁵⁾.

5.6. Većina sredstava iz kohezijske politike usmjerena je na manje razvije regije. Klasifikacija područja u kohezijskoj politici u velikoj se mjeri temelji na regionalnom BDP-u, a to je manjkav pokazatelj iz više razloga.

5.6.1. Uzevši u obzir zaključke EGSO-a o reviziji strategije Europa 2020. u sredini programskog razdoblja, potrebno je istražiti mogućnost upotrebe dodatnih pokazatelja kojima bi se u metodologiji dodjele sredstava iz strukturnih fondova nadopunio BDP. To bi trebalo dovesti do pojačanog financiranja otočnih područja. EGSO poziva Komisiju da razvije ostale pokazatelje osim BDP-a koji uzimaju u obzir gospodarsku, socijalnu i ekološku ranjivost otoka.

5.6.2. S obzirom na pristup „izvan okvira BDP-a”, europski otoci mogli bi biti svrstani u „slabije razvijena područja”. U tom bi slučaju svi europski otoci mogli koristiti sredstva kohezijske politike za uspostavu i provedbu strateške infrastrukture, a iznos potpora koje se isplaćuju poduzećima za povećanje konkurentnosti i kohezije tih područja također bi se mogao povećati i prilagoditi razini njihove privlačnosti.

5.6.3. Komisija bi trebala proučiti koja je dodana vrijednost programa inovativnih mjera za otoke i nastojati utvrditi i isprobati inovativna rješenja za održivi razvoj otoka za razdoblje nakon 2020. godine.

5.6.4. S obzirom na geomorfološka i gospodarska obilježja nekih europskih otoka (obalna područja, unutrašnjost i planinska područja) može se zauzeti inovativni pristup koji potiče komplementarnost među fondovima ESI i sinergiju među strategijama u cilju podrške plavom rastu i ruralnom razvoju.

Bruxelles, 29. ožujka 2017.

Predsjednik
Europskog gospodarskog i socijalnog odbora
Georges DASSIS

⁽¹³⁾ Uredba (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. (CPR), članak 10. i Prilog I.

⁽¹⁴⁾ Razvoj otoka – europski otoci i kohezijska politika* (EUROISLANDS)- Program ESPON 2013.

⁽¹⁵⁾ <http://cor.europa.eu/en/activities/opinions/Pages/opinions-and-resolutions.aspx>